

contents

Theatre Architecture in Central Europe – Foreword by Václav Havel — 11

Preface – TACE — 13

Acknowledgements — 15

Beyond Everydayness – Introduction by Chief Editor — 16
Igor Kovačević

Brief History of Theatre Space — 23

Between Monarchy and Civil Society — 31

Theatre and Architectural History in Austria
Fritz Trümpi, Brigitte Marschall, Warren Rosenzweig

Nation versus Nationality — 37

Theatre and Architectural History in the Czech Republic
Jan Purkert, Jiří Koše, Ondřej Svoboda

Fate and Metamorphosis — 45

Theatre and Architectural History in Hungary
Mihály Vargha; Attila Szabó (ed.)

From Cathedral to Factory — 51

Theatre and architectural history in Poland
Anna Kuligowska-Korzeniewska

The Birth of a Nation out of the Spirit of the Theatre — 57

Theatre and Architectural History in Slovenia
Ivo Svetina

Universal Values and National Symbolism — 65

Theatre and Architectural History in the Slovak Republic
Henrieta Moravčíková, Viera Dlháňová

Theatre Architecture in Central Europe

context 1648–1791

1 **Zámecké divadlo, Český Krumlov, Jiří Bláha** — 74

Castle Theatre

2 **Rudniško gledališče v Idriji, Igor Sapač** — 80

Miners' Theatre in Idrija

3 **Mestno gledališče Ptuj, Igor Sapač** — 86

Ptuj Town Theatre

4 **Várszínház (Nemzeti Táncszínház), Budapest, Mihály Vargha; Piroška Ács, Attila Szabó (eds)** — 92

Castle Theatre (National Dance Theatre)

5 **Teatr Stanislawowski w Starej Pomarańczarni, Warszawa, Jarosław Komarowski,** — 98

Royal Theatre in the Old Orangery

context 1792–1811

6 **Teatr na Zamku w Łańcucie, Jarosław Komarowski** — 106

Lancut Castle Theatre

7 **Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej, Kraków, Anna Kuligowska-Korzeniewska** — 112

Helena Modjeska's National Old Theatre

8 **Theater an der Wien – Das neue Opernhaus, Wien, Brigitte Marschall; Fritz Trümpi (ed.)** — 118

Theatre on the River Wien – New Opera House

9 **Empírové divadlo, Hlohovec, Viera Dlháňová** — 124

Empire Theatre

context 1812–1866

- 10 **Teatr Wielki – Opera Narodowa, Warszawa, Bożena Grzegorzcyk** — 132
Grand Theatre – National Opera
- 11 **Teatr im. Heleny Modrzejewskiej, Legnica, Bożena Grzegorzcyk** — 138
Modjeska's Theatre
- 12 **Slovensko narodno gledališče Maribor, Igor Sapač** — 144
Slovene National Theatre Maribor
- 13 **Miskolci Nemzeti Színház, Mihály Vargha; Piroska Ács, Attila Szabó (eds)** — 150
Miskolc National Theatre

context 1867–1917

- 14 **Die Wiener Staatsoper, Brigitte Marschall; Fritz Trümpfi (ed.)** — 158
Vienna State Opera
- 15 **Teatr Polski, Poznań, Bożena Grzegorzcyk** — 164
Polish Theatre
- 16 **Národní divadlo, Praha, Vendula Hrdíková** — 170
National Theatre
- 17 **Szegedi Nemzeti Színház, Mihály Vargha; Piroska Ács, Attila Szabó (eds)** — 176
Szeged National Theatre
- 18 **Magyar Állami Operaház, Budapest, Mihály Vargha; Piroska Ács, Attila Szabó (eds)** — 182
Hungarian State Opera House
- 19 **Teatr im. Juliusza Osterwy, Lublin, Lechosław Lameński** — 188
Juliusz Osterwa Theatre
- 20 **Slovenské národné divadlo (historická budova), Bratislava, Henrieta Moravčíková, Viera Dlháňová** — 194
Slovak National Theatre (historical building)
- 21 **Státní opera Praha, Jiří Hilmera, Kateřina Lopatová** — 200
State Opera Prague
- 22 **Burgtheater, Wien, Brigitte Marschall; Fritz Trümpfi (ed.)** — 206
Imperial Court Theatre
- 23 **Slovenské komorné divadlo, Martin, Viera Dlháňová, Henrieta Moravčíková** — 212
Slovak Chamber Theatre
- 24 **Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana, Igor Sapač** — 218
Slovene National Theatre Opera and Ballet Ljubljana
- 25 **Teatr im. Juliusza Stowackiego, Kraków, Lechosław Lameński** — 224
Juliusz Stowacki Theatre
- 26 **Opernhaus, Graz, Brigitte Marschall; Fritz Trümpfi (ed.)** — 230
Opera House
- 27 **Štátne divadlo Košice (historická budova), Viera Dlháňová, Henrieta Moravčíková** — 236
Košice State Theatre (historical building)
- 28 **Nestroysäle, Wien, Warren Rosenzweig** — 242
Nestroy Halls
- 29 **Teatr im. Wilama Horzycy, Toruń, Lechosław Lameński** — 248
Wilam Horzyca Theatre
- 30 **Új Színház, Budapest, Mihály Vargha; Attila Szabó, Piroska Ács (eds)** — 254
New Theatre
- 31 **Městské divadlo Pardubice, Pavel Panoch** — 260
City Theatre Pardubice
- 32 **Gledališče Tartini / Teatro Tartini, Piran, Igor Sapač** — 266
Tartini Theatre
- 33 **Kolozsvári Állami Magyar Színház (Teatrul Maghiar de Stat) / Kolozsvári Magyar Opera (Opera Maghiară Cluj), Mihály Vargha; Piroska Ács, Attila Szabó (eds)** — 272
Hungarian Theatre of Cluj, Hungarian Opera of Cluj
- 34 **Stadttheater, Klagenfurt, Brigitte Marschall; Fritz Trümpfi (ed.)** — 278
City Theatre
- 35 **Csiky Gergely Színház, Kaposvár, Mihály Vargha; Attila Szabó, Piroska Ács (eds)** — 284
Csiky Gergely Theatre
- 36 **Slovensko narodno gledališče Drama Ljubljana, Igor Sapač** — 290
Slovene National Theatre Drama Ljubljana
- 37 **Městské divadlo Kladno, Ludmila Hárková, Kateřina Lopatová** — 296
Kladno Town Theatre
- 38 **Teatr Polski, Warszawa, Marta Lesniakowska** — 302
Polish Theatre

39 **Katona József Színház, Budapest, Mihály Vörghö; Attila Szabó, Pirooska Ács (eds)** — 308
Katona József Theatre

context 1918–1944

- 40 **Krušnohorské divadlo, Teplice, Ludmila Hůrková** — 316
Krušnohorské Theatre
- 41 **Haus für Mozart, Salzburg, Brigitte Marschall; Fritz Trümpf (ed.)** — 322
House for Mozart
- 42 **Teatr Ateneum im. Stefana Jaracza, Warszawa, Marta Leśniakowska** — 328
Stefan Jaracz Athenaeum Theatre
- 43 **Městské divadlo v Krnově, Martin Strokos** — 334
Town Theatre Krnov
- 44 **Štátna opera, Banská Bystrica, Henrieta Moravčíková** — 340
State Opera
- 45 **Teatr im. Wojciecha Bogusławskiego, Kalisz, Bożena Grzegorzczak** — 346
Wojciech Bogusławski Theatre
- 46 **Roškotovo divadlo, Ústí nad Orlicí, Markéta Svobodová** — 352
Roškot Theatre
- 47 **Örkény István Színház, Budapest, Mihály Vörghö; Pirooska Ács, Attila Szabó (eds)** — 358
Örkény István Theatre

context 1945–1992

- 48 **Mestské divadlo Žitina, Viera Dlháňová, Henrieta Moravčíková** — 366
Žitina City Theatre
- 49 **Mestské Divadlo Pavla Országha Hviezdoslava, Bratislava, Henrieta Moravčíková, Viera Dlháňová** — 372
Pavol Országh Hviezdoslav City Theatre
- 50 **Teatr Dramatyczny m. st. Warszawy im. Gustawa Holoubka, Antoni Grzyb** — 378
Gustaw Holoubek Dramatic Theatre of the City of Warsaw
- 51 **Slovensko mladinsko gledališče in Baragovo semenišče, Ljubljana, Peter Krečič** — 384
Mladinsko Theatre and Baraga Seminary
- 52 **Passionsspielhaus Erl, Brigitte Marschall, Fritz Trümpf** — 390
Passion Playhouse Erl
- 53 **Slovensko stalno gledališče Trst / Teatro Stabile Sloveno Trieste, Bogo Zupancič** — 396
Trieste Permanent Slovene Theatre
- 54 **Janačkovo divadlo, Brno, Kateřina Kohoutková** — 402
Janaček Theatre
- 55 **Teatr Wybrzeże, Gdańsk, Marta Leśniakowska** — 408
Coast Theatre
- 56 **Městské divadlo Zlín, Martin Strokos** — 414
Zlín City Theatre
- 57 **Győri Nemzeti Színház, Mihály Vörghö; Attila Szabó (ed.)** — 420
Győr National Theatre
- 58 **Festspielhaus Bregenz, Brigitte Marschall; Fritz Trümpf (ed.)** — 426
Bregenz Festival House
- 59 **Štúdio L+S, Bratislava, Henrieta Moravčíková** — 432
Studio L+S
- 60 **Nová scéna Národního divadla, Praha, Lukáš Beran** — 438
New Stage of the National Theatre
- 61 **Městské divadlo Most, Ludmila Hůrková** — 444
Most Town Theatre
- 62 **Jókaiho divadlo v Komárne / Komáromi Jókai színház, Henrieta Moravčíková, Viera Dlháňová** — 450
Jókai Theatre in Komárno

context 1993–2010

- 63 **Divadlo Andreja Bagara, Nitra, Henrieta Moravčíková, Viera Dlháňová** — 458
Andrej Bagar Theatre
- 64 **Centrum experimentálního divadla – Divadlo Husa na provázku, Brno, Kateřina Kohoutková** — 464
Centre for Experimental Theatre – Goose on a String Theatre
- 65 **Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, Bogo Zupancič** — 470
Slovene National Theatre Nova Gorica
- 66 **Alfred ve dvoře, Praha, Vendula Hnídková, Kateřina Lopatová** — 476
Alfred in the Courtyard Theatre
- 67 **Bárka Színház, Budapest, Mihály Vörghö; Pirooska Ács, Attila Szabó (eds)** — 482
Bárka Theatre

- 68 **Nemzeti Színház, Budapest**, *Mihály Vargha; Attila Szabó (ed.)* — 488
National Theatre
- 69 **Stara mestna elektrarna, Ljubljana**, *Bogo Zupančič* — 494
Old Municipal Power Station
- 70 **Opera Nova, Bydgoszcz**, *Antoni Grzyb* — 500
New Opera
- 71 **Slovenské národné divadlo, Bratislava**, *Henrieta Moravčíková* — 506
Slovak National Theatre
- 72 **Opera Krakowska**, *Antoni Grzyb* — 512
Cracow Opera
- 73 **MUMUTH (Haus für Musik und Musiktheater), Graz**, *Brigitte Marschall, Fritz Trümpi* — 518
MUMUTH (House of Music and Music Theatre)

Appendices

Houses of Culture — 526

Culture Palace of Zagłębie, Dabrowa Gornicza, *Dorota Buchwald, Piotr Morawski*; **Ostrava House of Culture**, *Ondřej Svoboda*; **Aba-Novák Cultural Centre, Szolnok**, *Mihály Vargha*; **Istropolis, Bratislava**, *Henrieta Moravčíková, Viera Dlháňová*; **Cankarjev dom Cultural and Congress Centre, Ljubljana**, *Bogo Zupančič*; **St. Pölten Festival House**, *Fritz Trümpi*

Open-air Theatres — 534

Amphitheatre, Warsaw, *Jarosław Komorowski*; **Arena Theatre, Bratislava**, *Henrieta Moravčíková, Viera Dlháňová*; **Open-air Theatre on Margaret Island, Budapest**, *Mihály Vargha*; **Križanke Complex, Ljubljana**, *Bogo Zupančič*; **Revolving Theatre, Český Krumlov**, *Ondřej Svoboda*; **Haag Summer Theatre, Haag**, *Fritz Trümpi*

Architectural Competitions — 542

Provincial Theatre, Ljubljana, *Igor Sapač*; **Czech National Theatre, Brno**, *Ondřej Svoboda*; **Jozef Gregor Tajovský Theatre, Banská Bystrica**, *Henrieta Moravčíková, Viera Dlháňová*; **National Theatre, Budapest**, *Mihály Vargha*; **Festival Arena, Römersteinbruch**, *Fritz Trümpi*; **New Theatre, Warsaw**, *Piotr Morawski*

Independent Theatres — 550

Centre of Theatre Practices 'Gardzienice', *Dorota Buchwald, Zofia Dworakowska*; **Vlasta Chramostová's Apartment Theatre, Prague**, *Ondřej Svoboda*; **Glej Theatre, Ljubljana**, *Primož Jesenko*; **Gödör Klub – Cultural Centre and Park on Elisabeth Square, Budapest**, *Mihály Vargha*; **Station, Žilina**, *Marek Adamov*; **Ernest Kirchweger House, Vienna**, *Igor Kovačević*

Beyond the Present — 558

Ben van Berkel, Vladislava Fekete, Jindřich Smetana, György Szabó, Małgorzata Szcześniak, Dragan Živadinov; Igor Kovačević

Notes — 574

Photographic Acknowledgements — 587

Selected Bibliography — 594

Index of Personal Names — 599

List of Contributors — 605